

עניינים תוכן

3	תקציר
4	מבוא
5	הזדקנות האוכלוסייה והעליה בצריכת שירותי בריאות
6	אשפוז בישראל
7	אשפוז גריאטרי-פנימי
7	עלויות אשפוז
8	שיטות המחקר
8	שאלת מחקר
9	שיטות המחקר
9	תרשים זרימה: בחירת מאמרים
11	תהליך החיפוש
12	תוצאות
12	פרק 1 צוות רב מקצועי
16	פרק 2: השפעת צוות רב מקצועי
19	בעיות בהטמעת צוותים רב מקצועיים
21	דיון ומסקנות
24	ביבליוגרפיה
27	נספחים

מבוא

ניהול יעיל ואפקטיבי במאושפזים מורכבים הוא אחד האתגרים הגדולים ביותר לטיפול בבתי חולים. אחת הדרכים לשפר את הניהול של מטופלים בצוות רב מקצועי, המציע גישה משולבת של תחומי בריאות המותאמים לכל חולה. בשנים האחרונות, קיימת מגמת הזדקנות של האוכלוסייה. אוכלוסיית הקשישים, המתאשפזים בעיקר במחלקות הפנימיות, נמצאת בסיכון גבוה לאשפוזים חוזרים ולמשכי אשפוז ארוכים. אתגר התחלואה והזדקנות האוכלוסייה הוא אינו ייחודי לישראל. מחקר שנערך בשנת 2016(1) תיאר את ההתמודדות של החברה באוסטריה ואוסטרליה בנוגע למגמות הללו. ממשלת אוסטרליה מיסדה מערך שמטרתו להעביר את הטיפול בסובלים במחלות כרוניות לשירותים בקהילה כדי להקל על העומס בבתי החולים(1). מרכזים אלו אמורים להעניק טיפול כולל תוך התייחסות לכל ההיבטים אשר קשורים לתהליך ההחלמה. באוסטריה נערכה רפורמה בתחום אחיות הסיעוד שנועדה להפוך את האחיות למקצועיות יותר ובד בבד להקל את הלחץ על המערכת כולה(1). המשך המחקר מתאר שינויים נוספים אשר אירעו בקרב מדינות המערב ואשר נועדו להתמודד עם הבעיה שמתחילה להדאיג ממשלות רבות ברחבי העולם- מגמת הזדקנות האוכלוסייה.

כבר כיום סובלת מערכת הבריאות מחוסר חמור במיטות אשפוז במחלקות בתי החולים השונים כמו גם במוסדות הסיעודיים. הצורך בצמצום ימי האשפוז נובע גם מן הדאגה לאותם מאושפזים המצויים בסיכון מוגבר לסיבוכים זיהומיים ואחרים וגם מהצורך לצמצם את עלויות מערכת הבריאות הישראלית(2). אחת הבעיות החמורות בבתי החולים כיום היא השהות הממושכת והבלתי הולמת של מטופלים שהיו אמורים להשתחרר מן המחלקות הפנימיות בבתי החולים. מחקר שנערך בשנת (2) 2015 ערך ניתוח בקרב 245 חולים מן הסוג הזה. מסקנות אותו המחקר הראו הארכת שהות המטופלים שהיו אמורים להשתחרר מן המחלקות הפנימיות קשורות לתמותה ותחלואה כרונית של המטופלים בעיקר במשך הימים הראשונים של האשפוז(2). חוקרי המחקר ממליצים כי כדי להתמודד עם התופעה הזו יש לקצר עד כמה שאפשר את כמות האשפוזים בבתי החולים. דרך אחת שבה ניתן לצמצם היא הפעולות שערכו הממשלות שתוארו לעיל(1), לצד דרכים אחרות, כפי שיתואר להלן.

מחקרים מעלים כי מערך של צוות רב מקצועי הכולל בתוכו צוות רפואי, סיעודי, תזונאי, פיזיותרפיסטים, עובדים סוציאליים ורוקחים, מגביר את התקשורת ושיתוף הפעולה וכי תיאום הטיפול בין אנשי מקצוע בתחומי הבריאות השונים משפר את תוצאות הטיפול בחולה, העלאת שביעות רצון המטופל והעובדים, הפחתת תחלואה ותמותה והורדת משך ימי האשפוז. לעניין זה אף נכתבו לאחרונה

קווים מנחים לשיתופי פעולה בין דיסציפלינות שונות בבתי החולים. מחקרים אלו(3) הצביעו על הצורך בשיפור ההתקשרות בין הרופאים ובין שאר אנשי הצוות בפעילות בית החולים, כדי לשפר את תפקוד בתי החולים. הם המליצו כי יש להתאים את הרפורמות אשר נערכות במחלקות, בין אם מדובר בהחדרת כלים טכנולוגיים, שינויי הרכב הצוות הרפואי או שינויים אחרים, ליכולת שיתוף הפעולה בין חברי הצוות השונים(3). יחד עם זאת, מעט מאוד הוכחות קיימות בנוגע להתערבויות אלה, באם יעילות או חסכוניות במחלקות פנימיות.

הזדקנות האוכלוסייה והעליה בצריכת שירותי בריאות

אחת התופעות חברתיות אשר מתרחשות ברחבי העולם וגם בישראל היא מגמת הזדקנות האוכלוסייה. במדינות המפותחות אחוז הקשישים מעל גיל 65, עומד על כמעט שליש מן האוכלוסייה(4). תוחלת החיים של האזרחים בעולם המערבי עומדת על למעלה מ-80 שנים ומגמה זו נמצאת בעלייה מתמדת. לעלייה זו בגיל האוכלוסייה השפעות חברתיות מרחיקות לכת: אזרחים קשישים יוצאים ממעגל העבודה, שיעור הכנסות המדינה ממסים קטן בעוד שתקציבים גדולים יותר צריכים להיות מופנים, כחלק מתשלומי הביטוח הלאומי, למספר הולך וגדל של אזרחים. אוכלוסיית ישראל עתידה לגדול עד לשנת 2019 ב-1.6 מיליון איש ועד לסוף שנת 2034 בטווח שבין שני מיליון איש ועד לארבעה מיליון איש. בכל התחזיות השונות האוכלוסייה צפויה לעבור תהליך הזדקנות משמעותי של האוכלוסייה(5).

הסיבה לגידול באוכלוסייה נובעת בראש ובראשונה משינויי בתולדה, בין אם בשל ירידה בתמותה או בשל עלייה בילודה. בישראל, כמו במדינות מערביות אחרות, שיעור התמותה יורד באופן מתמיד כך שאנשים חיים זמן רב יותר. אחת ההשפעות של מגמת ההזדקנות של האוכלוסייה היא על תחום שירותי הבריאות. המחלקות הגריאטריות, מחלקות השיקום והמחלקות הפנימיות צריכות לעבור התאמה למספרים הולכים וגדלים של האוכלוסייה אשר פוקדת אותם באופן הולך וגובר(4). הזדקנות האדם חושפת אותו למחלות שונות ומאריכה את טווח הזמן שבו הוא ימצא מחוץ לשוק העבודה. כלומר ככל שהאדם מזדקן הוא תורם פחות מבחינה כלכלית לחברה ומהווה נטל גדול יותר על החברה בתחומי הסיעוד, הרווחה והבריאות. כיום כארבעים אחוז מן הזקנים בישראל משתמשים בשירותים הרפואיים של המדינה וככל שהם מתבגרים כך הם זקוקים לשירותים אלו יותר(4). בנוגע לאשפוז למשל, זקנים מתאשפזים פי שלושה מאשר שאר האוכלוסייה ומבקרים אצל רופא פי 2 מהאוכלוסייה הצעירה.